

אמר ליה רב אשי: גם כאן יש לחשוש, כי **דילמא**, אולי **מתרמי להו**, יזדמן להם **פדיון שבויים**, ויהבי להו, יתנו את דמי בית הכנסת עבור פדיון השבויים, שכן הוא הדין, שמוציאים מעות המיועדות לבנין בית כנסת עבור מצות פדיון שבויים, ולא יהיה להם מעות לבנות את בית הכנסת החדש במקום זה שנהרס. (43)

וחזר רבינא ושאל: שריגי ליבני, אם כבר היו מסודרים הלבינים המיועדים לבניה זה על גב זה, והררי הודרי, ומשווייפם ומתוקנים רהיטי הגג, ומחתי כשורי, ומונחות הקורות — מאי? האם גם באופן כזה יש לחשוש לפשיעה?

אמר ליה: גם בזה יש לחשוש, לפי שזימנין דמתרמי להו פדיון שבויים, מזבני, וימכרום, ויהבי להו, ויתנו את המעות לצורך המצוה של פדיון השבויים. (44)

והקשה לו רבינא: אי הכי, אם כן, אפילו

במקום בית הכנסת הנהרס. אך לטעם של מקום תפילה, אין כאן חשש, שהרי יש להם מקום אחר להתפלל בו. (42)

ומביאה הגמרא מעשה:

מרימר ומר זוטרא היו להם שני בתי כנסת, אחד של חורף ואחד של קיץ. של חורף היה נמוך, עם קירות עבים וחלונות מועטים, מפני הקור. ושל קיץ היה גבוה ומאוורר.

סתר וכו' בי קייטא בסיתווא, כשהוצרכו לתקנם בהריסה ובניה, היו סותרים ובונים את בית הכנסת של קיץ בעונת החורף. **וסתרי וכו' בי סיתווא בקייטא**. היו סותרים ובונים את של חורף בקיץ. כדי שיהא להם תמיד היכן להתפלל.

אמר ליה רבינא לרב אשי: גבו זוזי, ומחתי, מאי? אם גבו הגבאים מעות לצורך בנין בית הכנסת החדש, ומונחות הן המעות עתה ביד הגבאים, האם גם במקרה כזה יש לחשוש לפשיעה, ואסור לסתור את הקיים. או לא?

43. וזה לשון הרמב"ם [פ"ח מהלכות מתנות עניים הלכה יא]: "אנשי העיר שגבו מעות לבנין בית הכנסת ובה להן דבר מצוה מוציאין בו המעות". וכן הוא בשלחן ערוך [יו"ד סי' רנב]: "פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים, ואין מצוה גדולה כפדיון שבויים. הילכך, לכל דבר מצוה שגבו מעות בשבילו, יכולים לשנותן לפדיון שבויים. ואפילו אם גבו לצורך בניין בית הכנסת". עכ"ל. וראה גם באורח חיים סי' קנג סעיף יג.

44. וכן נפסק ברמב"ם ושלחן ערוך הנזכרים בהערה הקודמת. עיי' שם.

עצמם מהמקום הראשון, עד שישכרו תחילה מקום אחר. [משנה ברורה קנב ג].

42. ולהלכה, הטעם הוא משום פשיעותא. ולכן פסק בשלחן ערוך [קנב א], שהטעם הוא שמא יארע להם אונס, שלא יבנו האחר. ובמשנה ברורה שם [סק"ה], שאפילו במקום שיש להם מקום אחר להתפלל בו, גם כן אסור.

ואם יש בית כנסת קבוע בעיר שיכולים להתפלל שם כולם, הט"ז מתיר והמגן אברהם אסור. ובביאור הלכה שם מוסיף בדעת הט"ז, שהיינו דוקא אם בבית הכנסת הקבוע יש מקום לכולם להתפלל ברווח. אך אם אינו כן, לדעת כולם אסור.